УСТАНОВА АДУКАЦЫІ
«БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ ПЕДАГАГІЧНЫ
УНІВЕРСІТЭТ ІМЯ МАКСІМА ТАНКА»

Інстытут інклюзіўнай адукацыі
Кафедра лагапедыі

ФАРМІРАВАННЕ ПРАВІЛЬНАГА ВЫМАЎЛЕННЯ Ў ДЗЯЦЕЙ З ЦЯЖКІМІ ПАРУШЭННЯМІ МАЎЛЕННЯ ВА ЎМОВАХ БІЛІНГВІЗМУ

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

Дыпломная работа
студэнткі 407 групы
4 курса спецыяльнасці
«Лагапедыя»
дзеннай формы
атрымання адукацыі
___________ Ваўчок
Ангеліны Сяргееўны

Дапушчана да абароны

Заведуючы кафедрай_______ ___________
(подпіс) *(прозвішча, ініцыялы)*

Пратакол № ___ ад ____________ 2018 г.

Навуковы кіраўнік –
кандыдат педагагічных
навук, дацэнт
_________І.М. Логінава

Абаронена ____________ 2018 г.
з адзнакай «_______________»

Мінск, 2018

ЗМЕСТ

РЭФЕРАТ ....**Ошибка! Закладка не определена.**

УВОДЗІНЫ 3

ГЛАВА 1. АГУЛЬНАЯ ХАРАКТАРЫСТЫКА БІЛІНГВІЗМУ І ЯГО ЎПЛЫЎ НА РАЗВІЦЦЕ ВЫМАЎЛЕННЯ ДЗЯЦЕЙ ....**Ошибка! Закладка не определена.**

1.1 Паняцце «білінгзвізм» ....**Ошибка! Закладка не определена.**

1.2 Сучасная сітуацыя паміж рускай і беларускай мовамі. З'ява інтэрферэнцыі і яе ўплыў на развіцце маўлення дзяцей. **Ошибка! Закладка не определена.**

1.3 Асаблівасці развіцця маўлення дзяцей ва ўмовах білінгвізму **Ошибка! Закладка не определена.**

ГЛАВА 2. ДАСЛЕДАВАННЕ СТАНУ РАЗВІЦЦЯ ВЫМАЎЛЕННЯ ДЗЯЦЕЙ З ЦЯЖКІМІ ПАРУШЭННЯМІ МАЎЛЕННЯ ....**Ошибка! Закладка не определена.**

2.1 Мэта, задачы і змест даследавання стану развіцця вымаўлення дзяцей з цяжкімі парушэннямі маўлення ва ўмовах білінгвізму **Ошибка! Закладка не определена.**

2.2 Якасны і колькасны аналізы атрыманых вынікаў даследавання стану развіцця вымаўлення дзяцей з цяжкімі парушэннямі маўлення...... **Ошибка! Закладка не определена.**

ГЛАВА 3. МЕТАДЫЧНЫЯ РЭКАМЕНДАЦЫІ ПА ВЫКАРЫСТАННІ ПРАКТЫКАВАННЯЎ ДЛЯ ФАРМІРАВАННЯ ПРАВІЛЬНАГА ВЫМАЎЛЕННЯ Ў ДЗЯЦЕЙ З ЦЯЖКІМІ ПАРУШЭННЯМІ МАЎЛЕННЯ ....**Ошибка! Закладка не определена.**

3.1 Метадычнае абгрунтаванне комплексу практыкаванняў па фарміраванню правільнага вымаўлення ў дзяцей з цяжкімі парушэннямі маўлення ва ўмовах білінгвізму ....**Ошибка! Закладка не определена.**

3.2 Комплекс практыкаванняў па фарміраванню правільнага вымаўлення ў дзяцей з цяжкімі парушэннямі маўлення ва ўмовах білінгвізму .. **Ошибка! Закладка не определена.**

ЗАКЛЮЧЭННЕ...**Ошибка! Закладка не определена.**

СПІС ВЫКАРЫСТАНАЙ ЛІТАРАТУРЫ 5

ДАДАТАК ....**Ошибка! Закладка не определена.**

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

УВОДЗІНЫ

Актуальнасць даследавання ў тым, што на сучасным этапе паняцце «білінгвізм» з’яўляецца шматбаковай і складанай з’явай. Білінгвізм вывучаецца ў лінгвістыцы, якая разглядае дадзеную з’яву ў сувязі з тэкстам. Ён з’яўляецца прадметам даследавання сацыялогіі, дзе першае значэнне маюць праблемы, звязаныя з паводзінамі альбо месцам двухмоўнага чалавека ці групы людзей у грамадстве. Псіхалогія разглядае білінгвізм як механізм вытворчасці, і, нарэшце, білінгвізм, калі яго разглядаюць з пазіцыі суадносін паміж механізмам вымаўлення і тэкстам, з’яўляецца прадметам псіхалінгвістыкі. Білінгвізм, які разглядаецца ў сукупнасці псіхалагічных і сацыялагічных характарыстык – прадмет сацыяльнай псіхалогіі. Лічыцца, што пералічаныя навукі звязаныя з вывучэннем білінгвізму непасрэдна. Лагапедыя закранае і вывучае з’яву білінгвізму ў кантэксце яе ўплыву на вымаўленне. Білінгвізм закранае розныя аспекты жыцця і ў вялікай ступені ўплывае на вымаўленне. Гэтае даследаванее было праведзена з мэтай вызначыць асаблівасці фарміравання вымаўлення ў дзяцей з цяжкімі парушэннямі маўлення ва ўмовах білінгвізму на сучасным этапе. Навучанне дзяцей нацыянальнай мове ў Беларусі ажыццяўляецца ў спецыфічнай сітуацыі беларуска–рускага білінгвізму. Адзначаецца, што першай мовай, з якой сустракаюцца дзеці яшчэ ў дашкольным узросце з’яўляецца руская, а беларуская мова мае другаснае значэнне, хоць і з’яўляецца роднай мовай. Менавіта дзве дзяржаўныя мовы – руская і беларуская, а таксама блізкароднасць гэтых моў абумоўліваюць інтэрферэнцыйныя памылкі не толькі ў вымаўленні, але і закранаюць і іншыя: марфалагічны, сінтаксічны, лексічны, словаўтваральны і акцэнтны бакі мовы. Дадзенае пытанне разглядалася вялікай колькасцю розных даследчыкаў, якія зацвярджалі, што беларуская мова дапамагае зразумець паэзію беларускага народу, яго нацыянальнасць і характар і таму выступалі за навучанне дзяцей на роднай мове. Дадзеная дыпломная работы накіравана на даследаванне ўплыву білінгвізму на вымаўленне дзяцей і ставіць перад сабой:

Мэта даследавання: тэарытычна абгрунтаваць і распрацаваць метадычныя рэкамендацыі па выкарыстанні практыкаванняў для фарміравання правільнага вымаўлення ў дзяцей з цяжкімі парушэннямі маўлення ва ўмовах білінгвізму;

Аб’ект даследавання: працэс фарміравання вымаўлення ў дзяцей з цяжкімі парушэннямі маўлення ва ўмовах білінгвізму;

Прадмет даследавання: комплекс практыкаванняў накіраванных на фарміраванне правільнага вымаўлення ў дзяцей з цяжкімі парушэннямі маўлення ва ўмовах білінгвізму з метадычнымі рэкамендацыямі па іх выкарыстанні;

Задачы даследавання:

1. Абазначыць і дыфэрэнцаваць мнагаспектнасць паняцця “білінгвізм” на сучасным этапе.

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

2. Вызначыць сучасную сітуацыю паміж рускай і беларускай мовамі, уплыў інтэрферэнцыі на вымаўленне дзяцей.

3. Вызначыць осноўныя асаблівасці развіцця вымаўлення дзяцей ва ўмовах білінгвізму.

4. Акрэсліць асаблівасці, якія ўплываюць на фарміраванне вымаўлення дзяцей з цяжкімі парушэннямі маўлення ва ўмовах білінгвізму.

5. Распрацаваць сістэму метадычных рэкамендацый па выкарыстанні практыкаванняў для фарміравання правільнага вымаўлення ў дзяцей з цяжкімі парушэннямі маўлення ва ўмовах білінгвізму.

Для вырашэння пастаўленных задач былі выкарыстаны метад аналіза літаратуры, а таксама якасны і колькасны аналізы атрыманых вынікаў даследавання. У працэссе дыпломнай работы было праведзена абследаванне вымаўленчага боку ў дзяцей з цяжкімі парушэннямі маўлення. Былі праведзены якасны і колькасны аналіз атрыманых вынікаў, а таксама вылучаны асноўныя адрозненні і цяжкасці. Па выніках былі сфармуляваны асноўныя метадычныя рэкамендацыі па выкарыстанні практыкаванняў для фарміравання правільнага вымаўлення ў дзяцей з цяжкімі парушэннямі маўлення ва ўмовах білінгвізму.

Дадзеная дыпломаная работа ўключае ў сябе тры главы і сем параграфаў, дзве табліцы, сем дыяграм і дванаццаць дадаткаў, а таксама сорак тры найменні выкарыстанных крыніц навуковай літаратуры.

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

СПІС ВЫКАРЫСТАНАЙ ЛІТАРАТУРЫ

1. Азарка, В. У. Беларуская мова: спецыяльная лексіка / В. У. Азарка, А. С. Васілеўская, М. М. Круталевіч. – Мінск : Беларус. дзярж. пед. ун-т, 2007. – 243 с.
2. Ахманова, О. С. Словарь лингвистических терминов / О. С. Ахманова. – 2-е изд., стер. – М. : УРСС, 2004. – 571 с.
3. Ахрэмава, З. І. Вучэбна-метадычны комплекс да правядзення лагапедычных заняткаў на праграмным матэрыяле / З. І. Ахрэмава // Дэфекталогія. – 2000. – № 2. – С. 19.
4. Ахрэмава, З. І. Вучымся размаўляць правільна : вучэб. дапам. : у 2 ч. / З. І. Ахрэмава. – Гродна : Гродзен. дзярж. ун-т, 2015. – Ч. 1. – 43 с.
5. Ахрэмава, З. І. Вучымся размаўляць правільна : вучэб. дапам. : у 2 ч. / З. І. Ахрэмава. – Гродна : Гродзен. дзярж. ун-т, 2016. – Ч. 1. – 53 с.
6. Ахрэмава, З. І. Лагапедычнае абследаванне дзяцей дашкольнага і малодшага школьнага ўзросту : вучэб. дапам. / З. І. Ахрэмава, Т. У. Сідорка. – Гродна : Гродзен. дзярж. ун-т, 2013. – 49 с.
7. Баль, Н. Н. Адаптация текстового материала для развития связной речи младших школьников с общим недоразвитием речи в условиях близкородственного двуязычия / Н. Н. Баль, А. А. Кушнер // Специальное инклюзивное образование детей с ограниченными возможностями здоровья: мой опыт : сб. материалов заоч. науч.-практ. конф. с междунар. участием, Москва, 15 окт. 2014 г. / под общ. ред. О. Г. Приходько. – М., 2014. – С. 12–17.
8. Баль, Н. Н. К проблеме обучения детей с речевыми нарушениями в условиях близкородственного двуязычия [Электронный ресурс] / Н. Н. Баль, А. А. Кушнер // Репозиторий БГПУ. – Режим доступа: https://elib.bspu.by/handle/doc/17344. – Дата доступа: 14.03.2018.
9. Баль, Н. Н. Метадычныя рэкамендацыі па падрыхтоўцы дыдактычнага матэрыяла для работы па фарміраванні звязнага маўленя ў малодшых школьнікаў з агульным недаразвіццём маўлення // Инновационные тенденции в современном образовании : материалы II Респ. пед. чтений, Минск, 15–16 нояб. 2013 г. / Акад. последиплом. образования. – Минск, 2013. – С. 501–510.
10. Баль, Н. Н. Формирование связной речи младших школьников с общим недоразвитием речи в условиях близкородственного билингвизма / Н. Н. Баль, А. А. Кушнер // Специальное и инклюзивное образование детей с ограниченными возможностями здоровья: мой опыт : сб. материалов заоч. науч.-практ. конф. с междунар. участием, Москва, 16 февр. 2015 г. – М., 2015. – С. 43–47.
11. Беларуская мова : энцыкл. / рэдкал.: Б. І. Сачанка (гал. рэд.) [і інш.]. – Мінск : Беларус. Энцыкл., 1994. – 658 с.

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

12. Богуш, А. М. Методика обучения детей русскому языку в дошкольных учреждениях : учеб. пособие / А. М. Богуш. – Киев : Вища шк., 1990. – 220 с.

13. Белянин, В. П. Психолингвистика : учеб. пособие / В. П. Белянин. – М. : Моск. психол.-соц. ин-т, 2003. – 232 с.

14. Бордович, А. М. Сопоставительный курс русского и белорусского языков / А. М. Бордович, А. А. Гируцкий, Л. В. Чернышова. – Минск : Унiв., 1999. – 223 с.

15. Блашчынская, І. А. Развіцце слоўніка дзяцей у сітуацыі блізкароднаснага білінгвізму / І. А. Блашчынская // Пач. шк. – 2011. – № 8. – С. 37–40.

16. Вайнрах, У. Одноязычие и многоязычие / У. Вайнрах // Новое в лингвистике / ред.-сост. В. Ю. Розенцвейг. – М. : Прогресс, 1972. – Вып. VI : Языковые контакты. – С. 25–60.

17. Верещагин, Е. М. Психологическая и методическая характеристика двуязычия (билингвизма) / Е. М. Верещагин – М. : Моск. гор. ун-т, 1969. – 162 с.

18. Выготский, Л. С. Педагогическая психология / Л. С. Выготский. – М. : Педагогика-Пресс, 1999. – 536 с.

19. Гируцкий, А. А. Введение в языкознание : учеб. пособие / А. А. Гируцкий. – Изд. 2-е. – М. : ТетраСистемс, 2003. – 288 с.

20. Григорович, Н. П. Особенности упражнений по развитию речи младших школьников в условиях билингвизма / Н. П. Григорович, Е. В. Дернова // Подготовка учителя начальных классов: проблемы и перспективы : материалы Третей междунар. науч.-практ. конф., Минск, 14 нояб. 2013 г. / Белорус. гос. пед. ун-т. ; редкол.: Н. В. Жданович [и др.]. – Минск, 2013. – С. 179–181.

21. Гетманский, М. И. Исправление недостатков речи у школьников / М. И. Гетманский ; под ред. Р. Е. Левиной. – М. : Высш. шк., 1970. – 191 с.

22. Глухов, В. П. Формирование связной речи детей дошкольного возраста с общим недоразвитием речи / В. П. Глухов – Изд. 2-е. – М. : АРКТИ, 2004. – 168 с.

23. Дешериев, Ю. Д. Основные аспекты исследования двуязычия и многоязычия / Ю. Д. Дешериев, И. Ю. Протченко // Проблемы двуязычия и многоязычия : сб. ст. – М., 1972. – С. 28–29.

24. Дубініна, Д. М. Навучанне дзяцей дашкольнага ўзросту беларускай мове ва ўмовах білінгвальнай адукацыі / Д. М. Дубініна // Пралеска. – 2015. – № 5. – С. 34–35.

25. Еленский, Н. Г. Проблема двуязычия в школе для детей с тяжелыми нарушениями речи в аспекте гуманитаризации образования / Н. Г. Еленский, Л. А. Зайцева , Н. Н. Баль // Дэфекталогія. – 2005. – № 2. – С. 71–92.

26. Казлоўская, Л. М. Правядзенне карэкцыйных заняткау на роднай мове / Л. М. Казлоўская // Спец. адукцыя. – 2016. – № 3. – С. 36.

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

27. Карнеева, Г. А. Выпраўленне гукавымаўлення ў дзяцей / Г. А. Карнеева. – Мінск : Нар. асвета, 1998. – 235 с.

28. Кидрон, А. А. Коммуникативная способность и ее совершенствование : автореф. дис. … канд. филос. наук : 19.00.05 / А. А. Кидрон ; Ленинград. гос. ун-т – Ленинград, 1981. – 19 с.

29. Коряков, Ю. Б. Языковая ситуация в Белоруссии / Ю. Б. Коряков // Вопр. языкознания. – 2002. – № 2. – С. 109–127.

30. Леонтьев, А. А. Основы психолингвистики / А. А. Леонтьев. – М. : Смысл, 2003. – 287 с.

31. Логопедия в школе: практический опыт : учеб. пособие / В. С. Кукушин, Н. А. Румега, Н. Е. Земская. – М. ; Ростов н/Д : МарТ, 2004. – 368 с.

32. Ляшчынская, В. А. Беларуская мова. Тэрміналагічная лексіка : вучэб. дапам. / В. А. Ляшчынская. – Мінск : Рэсп. ін-т выш. шк., 2001. – 255 с.

33. Улзытуева, А. И. Культурно-диалогическое развитие дошкольников в билингвальном образовательном пространстве : моногр. / А. И. Улзытуева. – М. : ФЛИНТА : Наука, 2011. – 160 с.

34. Плотников, Б. А. Общее языкознание : учеб. пособие / Б. А. Плотников, Н. Б. Мечковская, Б. Ю. Норман. – Минск : Выш. шк., 1995. – 333 с.

35. Савельева, Т. М. Теоретические проблемы билингвизма / Т. М. Савельева // Образование и воспитание. – 1985. – № 12. – С. 43–50.

36. Соломатина, Г. Н. Влияния билингвизма на формирование произносительной стороны речи / Г. Н. Соломатина, С. В. Жукова // Дефектология. – 2016. – № 4. – С. 60–66.

37. Старжынская, Н. С. Асновы развіцця беларускага маўлення і навучання роднай мове дашкольнікаў : дыс. ... д-ра пед. навук : 13.00.07 / Н. С. Старжынская. – Мінск, 1997. – 220 л.

38. Старжынская, Н. С. Беларуская мова ў дзіцячым садзе / Н. С. Старжынская. – Минск : Нар. асвета. – 1995. – 159 с.

39. Старжынская, Н. С. Тэорыя і методыка развіцця беларускага маўлення дашкольнікаў : вучэб. дапам. / Н. С. Старжынская. – Мінск : Тэхналогія, 1997. – 221 с.

40. Старжынская, Н. С. Сучасныя падыходы да нацыянальна-моўнай адукацыі дзяцей дашкольнага ўзросту / Н. С. Старжынская // Пралеска. – 2016. – № 10. – С. 3–8.

41. Типология двуязычия и многоязычия в Беларуси / Л. П. Крысин [и др.]. – Минск : Белорус. наука, 1999. – 245 с.

42. Филичева, Т. Б. Актуальные проблемы дифференциальной диагностики речевых нарушений у детей–инофонов / Т. Б. Филичева, О. С. Орлова, Т. В. Туманова // Дефектология. – 2017. – № 2. – С. 22–33.

43. Щерба, Л. В. К вопросу о двуязычии / Л. В. Шчэрба // Языковая система и речевая деятельность – Л. : Наука, – 1974. – С. 313– 318.

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ